

TALLINNA LASTEAED PALLIPÕNN

# ÕPPEKAVA

Tallinn 2009

**PALLIPÕNNI VISIOON:** Lasteaed Pallipõnn on hea mainega ja tunnustatud lasteaed, kus lapsevanemad usaldavad õpetajaid, kuhu lapsed meeleldi tulevad ja töötajad tunnevad uhkust, et nad töötavad just selles lasteaia.

**PALLIPÕNNI MISSIOON:** Lasteaed Pallipõnn on kodule partneriks ja loob keskkonna ning tingimused, mis soodustavad elukestvaks õppeks vajalike hoiakute kujunemist ja oskuste omandamist koolis toimetulekuks.

# SISUKORD

LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA .....	4
ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ EESMÄRGID .....	5
ÕPPE - JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED .....	6
ÕPPE JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS .....	7
RÜHMA PÄEVA - JA TEGEVUSKAVAD .....	7
ÜLDOSKUSED .....	9
MÄNGUOSKUSED .....	9
TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED .....	9
SOTSIAALSED OSKUSED.....	10
ENESEKOHASED OSKUSED.....	10
ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTE VALDKONNAD JA LAPSE ARENGU	
EELDATAVAD TULEMUSED.....	12
MINA JA KESKKOND.....	12
KEEL JA KÕNE .....	14
EESTI KEEL KUI TEINE KEEL.....	19
MATEMAATIKA.....	19
KUNST.....	23
LIIKUMINE.....	28
MUUSIKA .....	38
TÖÖ ERIVAJADUSEGA LASTEGA.....	42
LOGOPEEDILINE TÖÖ .....	43
RÜTMIKA TASANDUSRÜHMADE LASTELE .....	44
RAVIVÕIMLEMINE .....	45
LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED.....	46
KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA .....	47
"KIUSAMISEST VABA LASTEAED" PROJEKT.....	48
ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	48

## **LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA**

Tallinna Lasteaed Pallipõnn on munitsipaalasutus. Lasteaed asub Mustamäe linnaosas aadressil:

Tallinn

Akadeemia tee 50

Telefon ja faks 6587297

[pallionn@la.tln.edu.ee](mailto:pallionn@la.tln.edu.ee)

Õppetegevus toimub eesti keeles.

Tallinna Lasteaed Pallipõnn töötab aastast 1966 (endine 105. Lpk.). Avatud on 13 rühma; neist 8 aiarühma, 2 sõimerühma, 2 tasandusrühma kõnepuuetega lastele ning pererühm TTÜ üliõpilaste lastele aadressil Akadeemia tee 5.

1994. a. sügisest osaleb Pallipõnn lasteaedade programmis “Hea algus”

1998. a. töötavad kõik rühmad “Hea alguse” metoodika järgi.

Alates 2005 aasta aprillist osaleb Pallipõnn tervist edendavate lasteaedade võrgustiku töös.

Õppekava keskmes on laps tervikuna.

Õppekava aluseks on:

1. “Hea algus” lasteaedade programm. Avatud Ühiskonna Instituut, 1997.
2. “Demokraatiat õpime lapsest peale”. Avatud Ühiskonna Instituut, 1996.
3. Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008.

# ÕPPE – JA KASVATUSTÖÖ EESMÄRGID

**Üldeesmärk:** Lastele on loodud avatud, meeskondliku, lapsekeskse ja pidevalt pareneva õppekasvatustöö kaudu tingimused toimetulekuks koolis.

## Õppe - ja kasvatustöö eesmärgid:

- Lapsele on tagatud tema arengut toetav turvaline keskkond, mis läbi mängu ja avastamise aitab kujundada oma arusaam:
  - füüsilisest maailmast;
  - ühiskonnast ja kultuurist;
  - loogikast ja matemaatikast;
  - kõnest ja kirjakeelest.
- Laps omandab sotsiaalsed kompetentsused:
  - lahendab erimeelsusi;
  - on kaaslastest hooliv ja koostöövalmis;
  - oskab väljendada oma tundeid;
  - oskab käituda vastavalt ühiskonnas tunnustatud käitumisnormidele.
- Laps suudab mõelda kriitiliselt, teha otsuseid ja valikuid ning olla vastutusvõimeline.
- Laps omandab elukestvaks õppeks vajalikud hoiakud.
- Tervist edendavate hoiakute kujundamine lastes ja lastevanemates:
  - lapse füüsiline aktiivsus areneb läbi sportlike tegevuste ja mängude;
  - lapsed omandavad ümbritsevast maailmast teadmisi looduses matkates.
- Lasteaia töötajad ja pered on koostööpartnerid:
  - lapsevanemad on kaasatud lasteaia tegevusse hoolekogu, koosolekute, küsitluste, arenguveestluste ja ühisürituste kaudu;
  - lapsevanemad on nõustatud õppekasvatustöö küsimustes;
  - lastevanemate rahuloluküsitlusi on analüüsitud ja tulemusi on arvestatud töö parendamisel;
  - lastevanematele on pakutud erinevaid võimalusi lasteaia töös osaleda ja ettepanekuid teha.

## ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

- Õppekasvatustöö on läbi viidud lapsekeskset metoodikat kasutades:
  - õppimine toimub mängu kaudu;
  - lapsed osalevad rühma tegevuste planeerimisel;
  - õppetegevus toimub läbi erinevate tegevuste tegevuskeskustes – kirjakeskus, kunstikeskus, lauamängukeskus, vee – ja liivakeskus, kokanduskeskus, teaduskeskus, ehitusmängukeskus, loovmängukeskus ja õuemängukeskus.
- Õppekasvatustegevuste läbiviimiseks on kasutatud erinevaid mänguliike (õppemängud, liikumismängud, sotsiaalsed situatsioonimängud, rollimängud, lavastusmängud, loovmängud).
- Töö planeerimisel arvestatakse rühma eripära, lapse kogemusi, teadmisi ja arengutaset.
- Lapse aktiivne tegevus toimub tegevuskeskustes, mis võimaldab lastel olla isikupärane, rakendada oma oskusi ning vastavalt võimetele ja huvidele teha valikuid, valida vahendeid töö teostamiseks.
- “Hea Alguse” metoodika järgi töötavas rühmas on õpetajad ja ka õpetaja-abid läbinud programmi koolituse.
- Õppetöö aluseks on individualiseerimine. Õpetaja arvestab lapse käesolevat arenguetappi ja sellest lähtuvalt planeerib sobivaid tegevusi, et laps oleks edukas.
- Vajalikud vahendid on riulitel lastele kogu aeg kättesaadavana.
- Õppematerjalid esitatakse nii, et need arendaks lapse mõtlemist, arvestaks tema teadmisi, oskusi ja vilumusi.
- Suur tähtsus on seinapealsel materjalil, mis kinnistab saadud teadmisi.

## **ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS**

- Õppetöö toimub 1. septembrist 31. augustini. Suveperioodil 1. juunist 31. augustini ja detsembri kuu kaks viimast nädalat jõulude ja uueaasta vahelisele perioodil on planeeritud tegevuste osakaal suurem mängulistel – ja õuetegevustel. Toimub aasta jooksul õpitu kordamine ja kinnistamine.
- Augustis ja septembris on uutel lastel kohanemisperiood.
- Ühte nädalat läbib terviklik teema. Õpetaja planeerib lapsele tasakaalustatud päevakava.
- Töö tegevuskeskustes toimub 4 – 5 lapselistes gruppides, mida juhendavad õpetaja, õpetaja-abi, lapsevanem või laps.
- Õpetaja jälgib, et laps sooritaks nädala jooksul kõik planeeritud tegevused.
- Järgmise nädala plaan valmib meeskonnatööna: õpetaja-, õpetaja-abi-, lapsevanem – laps, liikumisõpetaja – muusikaõpetaja – logopeed.
- Igal sügisel koostab iga rühm oma tegevuskava lähtuvalt lasteaia õppekavast, arvestades sealjuures:
  - rühma liiki ja eripära;
  - laste vanust, oskusi ja teadmisi;
  - lasteaia õppeaasta prioriteete.

Rühma õppe – ja kasvatustegevus viiakse läbi lähtuvalt nädalaplaanist, mis sisaldab eesmärke, teemat, õppesisu ja tegevusi.

Päevakava koostamisel lähtutakse laste igapäevatoimingutest, mängust ja vabategevusest ning kavandatud õppe- ja kasvatustegevustest.

Lapsevanemate soovil saab alates 4. eluaastast õppida inglise keelt, mida tasustavad lapsevanemad.

Kaks korda nädalas toimuvad lasteaias tantsutunnid, mida tasustavad lapsevanemad.

Rühmas on seintele kinnitatud õppematerjalid (tähed, numbrid, pildimaterjali vastava teema kohta) ja lastega koostatud reeglid, mis on esitatud jaatavas vormis.

Nädalaplaan on paigutatud nii, et lapsevanematel on võimalus sellega tutvuda.

## **RÜHMA PÄEVA - JA TEGEVUSKAVAD** **SÕIM**

7.00 – 8.00	avatud valverühm
8.00 – 8.30	hommikused tegevused

8.30 – 9.00	hommikusöök
9.00 – 10.30	planeeritud tegevused väikestes gruppides ja kogu rühmaga
10.30 – 11.45	õuetegevused
Alates 12.00	lõunasöök
puhkus ja vaikne tund	
15.30 – 16.00	õhtuoode
16.00 – 18.00	õhturing ja laste poolt valitud vaba mäng ning tegevused
18.00 – 19.00	avatud valverühm

## **AIARÜHMAD**

Tegevuste ajaline kestus tegevuskeskustes ja õues sõltub laste vanusest.

7.00 – 8.00	avatud valverühm
8.00 – 8.30	hommikused vabategevused
8.30 – 9.00	hommikusöök
9.00 – 9.30	hommikuring, tegevuste valimine
9.30 – 10.30	tegevused keskustes
10.30 – 12.15	õueaeg
Alates 12.00	lõunasöök
puhkus ja vaikne tund	
15.30 – 16.00	õhtuoode
16.00 – 18.00	õhturing ning laste poolt valitud vaba mäng ja tegevused
18.00 – 19.00	avatud valverühm

## **ÜLDOSKUSED**

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu kõikides tegevuskeskustes, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

## **MÄNGUOSKUSED**

Mäng on lapse põhitegevus eelkoolieas. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, omandab kogemusi ja käitumisreegleid, õpib suhtlema ning peegeldab tundeid ja soove. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe – ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

### **Õppe – ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps:**

- Tunneb mängimisest rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- Täidab mängides erinevaid rolle;
- Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

## **TUNNETUS – JA ÕPIOSKUSED**

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskused väljendavad lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

### **Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps:**

- Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;

- Mõtleb nii kaemuslik – kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- Tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- Tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- Kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

## **SOTSIAALSED OSKUSED**

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskust teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

### **Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps:**

- Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- Tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- Osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- Oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- Loob sõprussuhteid;
- Saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- Selgitab oma seisukohti.

## **ENESEKOHASED OSKUSED**

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

### **Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7aastane laps:**

- Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- Kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- Algatab mängu ja tegevusi;
- Tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

# ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSTE VALDKONNAD JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED

## ***MINA JA KESKKOND***

**Valdkonna õppe – ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:**

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõttemiisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.

**Valdkonna sisu:**

- Mina: nimi, mina ise, laps, vanus, poiss, tüdruk;
- Lapsepõlv: laps kasvab, sünnipäev, lapse õigused;
- Perekond ja sugulased: ema, isa, õde, vend, vanavanemad, sugulased, erinevad põlvkonnad, eluviisid ja kombed;
- Inimese eluring: sünd ja surm; noored ja vanad; lapsed ja täiskasvanud;
- Inimese keha: tähtsad organid, nende hoidmine;
- Täiskasvanute tegevused kodus ja tööl, elukutsed, vastutus ja kohustused;
- Kodu: kodumaja, koduõu, kodused tegevused, koduloomad;
- Kodukoht: linn, maa, küla, alev, tänav;
- Lasteaed: lapsed, õpetaja, ametid lasteaias, suhted, sõber; mänguasjad, tegevused, rühmad meie lasteaias, käitumisreeglid;
- Tähtpäevad ja pühad;
- Kool: lapsed, õpetaja; õppimine, õppevahendid;
- Kodukoha loodus: metsloomad, putukad, taimed, mets ja metsaannid, veekogud, soo;
- Kodu ja kodumaa: rahvus ja emakeel; rahvushümn, -lipp, -lill, -lind, muud rahvused meie keskel, eesti kroon;
- Eestlaste rahvatraditsioonid, -kombed: tavad seoses loodusega; rahvakalendri tähtpäevad;

- Teised maad ja rahvad: lähemad naabrid, nende tavalisemad nimed, tavad; lapsed mujal maailmas;
- Väärtused: armastus, sõprus, sallivus, teiste erivajadustega ja erisusega arvestamine;
- Tervisele kasulik ja kahjulik: liikumine, toit, puhtus; hammaste hooldamine; töö ja puhkus; sotsiaalne keskkond (sõbralikkus, teistega arvestamine, andestamine, vägivallatus); looduskeskkond (puhas vesi, õhk, ümbrus);
- Ohutus ja tervis: ohud liikluses, looduses, kodus, mänguväljakul, mis teha siis, kui on juhtunud õnnetus;
- Inimene ja loodus: loodushoid, looduskaitse, loodussäästlik eluviis, jäätmed;
- Aastaajad: nende vaheldumine; muutused taime- ja loomariigis; inimeste riietus, tööd aias ja põllul, laste mängus ja lõbustused eri aastaegadel;
- Ilmastikunähtused: tuul, sademed, udu, temperatuuri muutumine;
- Valguse, soojuste, vee ja toitainete tähtsus taimede ja loomade elus;
- Aeg: varem-hiljem; eile-täna-homme; õhtu-hommik; päev ja öö; päev, nädal, kuu, aasta; nädalapäevad; kellaeg;
- Orienteerumine ruumis: parem-vasak, ees-taga, üleval-all;
- Tehismaailm: tehiskeskkond, töövahendid enne ja nüüd, masinad ja seadmed, ehitised, tähtsad ametihooned ja asutused meie kodulinna;
- Liiklus: liiklusvahendid, transport, turvalisus liiklusvahendis; ohutu liiklemine jalakäijana, kodutee; liiklusvahendid, jalgrattaga ja rulluiskeudega liiklemise reeglid; valgusfoor, ülekäigurada; käitumine ühissõidukites; lastetool ja turvavöö sõiduautos; helkur; mänguväljak sõidutee läheduses; liiklusmärgid; peatu – kuula - vaata põhimõtte.

### **Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine:**

Laste silmaringi laiendamine ja sõnavara rikastamine algab kõige lähemast ümbrusest, otseselt tajutavast objektist.

Eri vanuserühmades antakse vastavalt eale ja arengutasemele erineva ulatuse ja sügavusega teadmisi.

Keskkonnaga tutvumiseks korraldatakse: vaatlusi, katseid, vestlusi, erinevaid mängu, matku, väljasõite ja lõimitud tegevusi erinevates keskustes.

Kõik rühmad pühendavad ühe nädala sügisel ja ühe nädala kevadel liikluskasvatusele.

Toimuvad õppekäigud tänavatele ja liiklemine erinevate transpordivahenditega.

Suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

### **Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps:**

- Tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huve jms;
- Kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- Nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- Mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
- Oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- Julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui neis osalemine kahjustab teda ennast ja teisi või on ohtlik;
- Kirjeldab, kuidas keskkond ja inimeste käitumine võivad mõjutada tervist;
- Järgib isikliku hügieeni nõudeid, sh hammaste hoidmist ja hooldamist;
- Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- Kirjeldab kodukoha loodust ning tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- Selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- Selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- Mõistab ning märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- Kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- Teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

## **KEEL JA KÕNE**

### **Õppe – ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:**

- Tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- Kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- Tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandatud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

### **Valdkonna „Keel ja kõne” sisu:**

- Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

### **3 – 4 aastased lapsed :**

Häälikuseaded:

- artikulatsiooniaparaadi harjutused
- hääldusharjutused
- kõnerütmi harjutused

Psüühiliste protsesside arendamine:

- püramiidide kokkupanek
- kujundiämber, kera
- konstrueerimine pulkadest
- pildipaaride leidmine
- lauamängud
- puzzled

Sõnavara laiendamine:

- pildid esemetest, tegevustest
- lauamängud

Morfoloogia. Süntaks:

- piltide järgi lause moodustamine
- tegevuste kommenteerimine
- seeriapiltide ajalisse järjekorda paigutamine

Sidus kõne:

- süžee pildi järgi jutustamine
- raamatu piltide järgi jutustamine
- teksti järgi jutustamine
- läbielatud sündmuste kommenteerimine
- fantaasia abil jutu koostamine (võrdlus reaalse jut.-ga)

Peenmotoorika:

- näpumängud
- mosaiikmängud

- käe harjutused paberil

### **5 – 7 aastased lapsed:**

Häälikuseaded:

- artikulatsiooniaparaadi harjutused
- hääldusharjutused
- hingamisharjutused
- kõnerütmi harjutused.

Psüühiliste protsesside arendamine:

- kujundite järjestamine suuruse järgi
- piltide diferentseerimine
- erinevuste leidmine piltide võrdlemisel
- konstrueerimine
- lauamängud
- puzzled

Sõnavara laiendamine:

- pildid esemetest, tegevustest
- raamatu tekstis olevate väljendite lahti rääkimine, mõistmine, sünonüümide leidmine
- lauamängud

Morfoloogia, süntaks:

- piltide järgi lause moodustamine
- lause laiendamine erinevate sõnaliikide abil
- erinevate käänete kasutamine lauses
- mineviku, oleviku vormide kasutamine lauses
- erinevate kõneviiside kasutamine lauses

Sidus kõne:

- süžee pildi järgi jutustamine
- loetud teksti järgi jutustamine
- seeriapiltide järgi jutu koostamine
- läbielatud sündmuste kommenteerimine - analüüs

Häälikuõpetus:

- vastavalt foneemi muutumisele sõnas, õige pildi leidmine
- häälikute kuulmine sõna alguses, lõpus, keskel (häälik=täht)

- sõna või pildi leidmine etteantud hääliku järgi
- häälimine

Peenmotoorika:

- kirja eelharjutused erinevate vahenditega ja erinevale pinnale (paber, tahvel, liiv, asfalt; kriit, värvid, pliiatsid, puupulgad jne.)
- näpumängud
- käelised tegevused (lõikamine, rebimine, voltimine, punumine, konstruktorid)

## **Lugemine ja kirjutamine**

Lause ja sõna

- Sõnade arv lauses.
- Sõnade järjekord ja tähendus.
- Sõnadest lausete moodustamine.

Häälikud

- Häälikute eristamine sõnades.
- Häälikute arv ja järjekord sõnas.
- Häälikute järjekorra muutmine ja sõnatähendus.
- Häälikute jaotamine täis- ja kaashäälikuteks.
- Üksik- ja kaksikhäälik.
- Häälikute pikkused. Häälikute pikkuste muutmine, selle seos sõnatähendusega.

Tähed

- Häälikute ja tähtede erinevus.
- Silpide ja sõnade lugemine.
- Lihtlausete lugemine.
- Kirjatehnika.
- Käe- ja sõrmelihaste arendamine. Mängud. Rütmiharjutused.
- Kirjutamisasend. Kirjutamisvahendi õige hoid.
- Kirja eelharjutused.
- Mustrite joonistamine. Piiratud pinna värvimine.
- Joonistähete kirjutamine toimub vastavalt tähe õppimise järjekorrale

### **Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldamine:**

Keelt ja kõnet arendatakse kõikides keskustes integreeritult läbi erinevate tegevuste: vestluses, jutustamisel, lavastamisel ja lavastuses esinemisel, muinasjuttude kuulamisel, vaatlustel, õppekäikudel, olmetoimingutes, kunstitegevustes, muusika- ja liikumistegevustes, mängudes jm. Kõigis nendes tegevustes omandavad lapsed mitmesuguseid teadmisi ja oskusi, esmajoones rikastub nende sõnavara, areneb kõne mõistmine ja eneseväljendusoskus. Igas tegevuses on kõnearenduslik osa: lapse kõne arengule vastavate lausemallide kasutamisel harjutatakse teemakohaseid sõnu erinevates muutevormides, harjutatakse õiget hääldamist. Õppemängudes harjutatakse ka selge diktsiooniga grammatiliselt õiget kõnet, rakendub loomulik huvi sõnadega mängimise vastu. Lastekirjanduse mõistmist ja hindamist suunatakse läbi erinevate tegevuste (ettelugemine, ümberjutustamine, dramatiseerimine, ümberjutustamine ja raamatute valmistamine); lugemishuvi ning lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemise toetamiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid. Tegevustes kasutatakse valget, ruudulist ja joonelist paberit, töövihikuid.

### **Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps:**

- Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suheldes; arvestab kaassuhtlejat ja suhtluspaika;
- Saab aru kuuldu sisust ning suudab sellele sobivalt reageerida;
- Suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- Jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendab ka oma tundeid;
- Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- Kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ning mitmuses;
- Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajaduse korral ise sõnu moodustada;
- Hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnu korrates õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- Tunneb tähti ja veerib kokku 1 – 2 silbilisi sõnu ning tunneb kirja pildis ära mõned sõnad;
- Kirjutab joonistähedega 1 – 2 silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
- Teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

## **EESTI KEEL KUI TEINE KEEL**

### **Õppe – ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:**

- Tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- Näitab üles soovi suhelda eesti keeles;
- Saab aru igapäevastest väljenditest;
- Kasutab lihtsamaid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtluses.

### **Valdkonna „Eesti keel kui teine keel“ sisu:**

- Keele kasutus: suhtlemine, kuulamine;
- Sõnavara;
- Eesti kultuuri tutvustamine.

### **Õppe – ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldamine:**

Eesti keele õpe toimub läbi kõikide tegevuste ja igapäeva toimingute. Tegevuste sisu mõistetavaks tegemiseks kasutatakse näitlikustamist – pildid tegevustest, tegevuse näitlikustamine täiskasvanu poolt, miimika ja kehakeele kasutamine. Sõnavara õpetamisel kasutatakse järele kordamist – lapsel lastakse korrata järgi õpetaja poolt öeldud eestikeelseid sõnu esemete ja tegevuste kohta ning lihtsamaid igapäeva fraase. Õpitud korratakse erinevates suhtlussituatsioonides ja tegevustes – muusika, liikumine, kunst, mäng, vaatlused ja katsetamine. Õpitu kinnistamiseks lisaülesannete näol kaasatakse lapse pere, võimaldades läbi kolmanda keele (inglis, vene vms.) tõlkeprotsessi korrata üle juba õpitud sõnu.

### **Õppe ja kasvatustegevuse tulemusel mitte-eesti kodukeelega laps:**

- Tahab ja julgeb suhelda eakaaslaste ja täiskasvanutega eesti keeles;
- Mõistab lihtsamat igapäevast teksti;
- Oskab kasutada õpitud sõnu ja väljendeid oma kõnes;
- Saab aru lihtsatest igapäeva korraldustest;
- Oskab kasutada igapäevaseid viisakusväljendeid.

## **MATEMAATIKA**

### **Õppe- ja kasvatusesmärgid on, et laps:**

- Rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- Järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse põhjal;
- Tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma päevategevusi;
- Mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- Mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- Suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil;
- Näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

### **Matemaatika õppesisu on:**

- Vaatlemine.
- Suuruste võrdlemine: pikkus, laius, kõrgus, jämedus, maht, kaal.
- Hulkade võrdlemine: hulga tunnus, paaride moodustamine, klassifitseerimine, algelised tekstülesanded, sama- ja eriväärsed hulgad, hulga elementide arv, loendamine, järgarvud.
- Rühmitamine.
- Järjestamine kasutades kõiki meeli.
- Loendamine.
- Arvutamine kuni 20 piires.
- Vorm.
- Orienteerumine ruumis ja ajas.

### **3 – 4 aastaste õpitegevus**

- Sarnase kujundi leidmine; kehaosade tutvustamine; paarilise leidmine; esemete liigitamine ühtse tunnuse järgi; ühise tunnuse järgi moodustatud hulga kaheks jaotamine
- Mõisted:suurem-väiksem; üleval-all; üks-palju; ees-taga; pikem-lühem; kitsam-laiem; kõrgem-madalam; päev-öö; hommik-õhtu; edasi-tagasi.

#### **4 – 5 aastaste õpitegevus**

- Hulkade võrdlemine (kuni 5 elementi); pikkuste võrdlemine lintide abil; laiuste võrdlemine; kõrguste võrdlemine suuna näitamine endast lähtuvalt
- Kujundite mõisted: ring, ruut, kolmnurk
- Arvud 1-5
- Mõisted: alla-peale; rohkem-vähem-ühepalju; täna-homme- eile; parem-vasak; kiiresti-aeglaselt
- Liikumine suundadega edasi-tagasi; paremale-vasakule

#### **5 – 6 aastaste õpitegevus**

- Kahe hulga üks ühesesse vastavusse seadmine; hulga koostamine, kui on teada mitu elementi on ühes neis rohkem kui teises; hulga jaotamine osahulkadeks ja ühendamine koguhulgaks; hulga moodustamine öeldud arvsõna või antud näidise järgi
- Tasapinnalised ja ruumilised geomeetrilised kujundid (ring, ruut, kolmnurk, ristkülik, kera ja kuup), nende omavaheline võrdlemine ja ümbruseset samakujuliste
- esemete leidmine
- Arvud 1-12
- Loendamine nägemise, kuulmise ja kompamise järgi
- Aasta-aegade järjekord ja nende iseloomulikud tunnused
- Kell: täis- ja pooltunnid
- Kuu ilmastikukalendri koostamine
- Tekstülesanded kahe hulgaga
- Kauguse mõõtmine kokkulepitud mõõtühikuga
- Esemete asukoha määramine lapse suhtes

#### **6 – 7 aastaste õpitegevus**

- Kuni 12 elemendist koosnevate hulkade võrdlemine
- Hulkade jaotamine osahulkadeks ja ühendamine koguhulgaks
- Hulga arvulise väärtuse säilimine sõltumata esemete suurusest, paigutusest, asukohast, kujust ja värvusest (hulga võimsuse säilimine)
- Null, tühi hulk
- Kinnistada põhi – ja järgarvude loendamist; tagasiloomine 12 piires; loendamine kompamise teel; loendamine kuulmise järgi
- Tekstülesannete lahendamine vahendite ja piltide abil; tekstülesannete koostamine laste poolt

- Ümbritsevate esemete pikkuse, laiuse ja kõrguse mõõtmine kokkulepitud määrduga
- Vedelike koguse mõõtmine
- Aastaajad, kuud, nädalapäevad; kalendri joonistamine üheks kuuks
- Kahe keha omavahelise asukoha määramine
- Orienteerumine ruumis korralduse järgi
- Geomeetrilised kujundid ring, ruut, ristkülik, trapets, kolmnurk, kera, kuup, püramiid
- Liitmine ja lahutamine 20 piires
- Numbrite kirjutamine 1 – 12

### **Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldamine:**

Matemaatika õpetamise eesmärk on, et lapsed omandaksid kindlad oskused ja vilumused, mis on eelduseks arvutamisoskuse kujunemisele.

“Hea Alguse” rühmas saab matemaatikat õpetada kõikides tegevuskeskustes, kaasa arvatud kokandus – ja vee – ning liivakeskus, samuti õues.

Õpitegevus toimub kõigis vanusastmetes mängulises vormis. Õpetaja kasutab kirjanduspalu, näpumänge, liisusalme, vanasõnu, mõistatusi; erinevaid vahendeid ja mänguasju rühmitamiseks, sorteerimiseks, teheteks hulkadega. Matemaatilisi oskusi omandab laps liikumistundides, kunstitegevustes, ehitismängus, lauamängudes (puzzled, doominod, mosaiigid, lotod jm.), vee - ja liivamängus, kokanduses (mõõtmine, võrdlemine), õuetegevustes.

Vihikutest kasutatakse suure ruuduga vihikut.

### **Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps:**

- Määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- Võrdleb hulki kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;
- Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1 – 12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =;
- Koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukehi;
- Järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm.);
- Rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
- Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;

- Oskab öelda kellaega täistundides;
- Nimetab nädalapäevi, kuid, aastaagu, teab oma sünnikuud ja –päeva;
- Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nööri vms);
- Eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

## **KUNST**

### **Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:**

- Tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- Kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- Vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- Kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja –võtteid;
- Kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- Vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

### **Valdkonna Kunst sisu:**

- Kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- Kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- Kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

### **1,5– 3 aastaste laste kunstitegevus**

#### **Voolimine:**

- Äratada huvi voolimise vastu. Tutvustada voolimistarvete kasutamist.
- Savi, plastiliini, voolimisvaha omadused.
- Savi muljumine, venitamine, tükeldamine, liitmine, rullimine, veeretamine, keeramine rõngaks.
- Lihtsate esemete kujutamine. Savitüki vajutamine kettaks, põidlagaga augu vajutamine.

Joonistamine:

- Korrata või täiendada õpetaja poolt aplitseeritud või joonistatud esemeid.
- Vertikaaljooned, horisontaaljooned, teed ühe objekti juurest teiseni, ringid, spiraalid.
- Pintsli vajutused.
- Puhtuse hoidmine.
- Tutvustada ja kasutada põhivärve.

Kleepimistöo ja meisterdamine:

- Kujundite ladumine ribale, ruudule, ristkülikule.
- Liimilapi ja –liimipulga kasutamine.
- Liimimine tihedalt üksteise kõrvale või väikeste vahemaadega.

Kunsti vaatlemine:

- Piltide vaatlemine;
- Tunneb ära oma kunstitöö teiste tööde seast;
- Näitab teistele oma tööd.

### **3–4 aastaste laste kunstitegevus**

Voolimine:

- Kera- ja silindrikujuliste vormide voolimine; 1-3 ühetaolisest tükist lihtsate esemete voolimine ja kokkuliitmine silumise teel; voolimispulgaga augukeste vajutamine, kerakujulisest tükist pikliku rullimine.

Kleepimistöo ja meisterdamine:

- Kleepimistöo vahendite (liim, pintsel, lapp, liimipulk) vahendite käsitlemise oskus, kujundite ladumine aluspaberile vabalt ja üksteise kõrvale; paberitükikeste rebimine; algteadmised käärde kasutamisest.

Joonistamine ja maalimine:

- Pintslihoid ja kasutamine, lihtsate ümarate vormide ja vertikaal- ning horisontaaljoonte tõmbamine

Kunsti vaatlemine:

- Piltide vaatlemine, küsimustele vastamine pildi põhjal;
- Tunneb ära oma kunstitöö teiste tööde seast;
- Näitab teistele oma tööd, oskab sellest rääkida.

## **4-5 aastaste laste kunstitegevus**

Voolimine:

- Rullimine, veeretamine, vormide õõnestamine, väiksemate osade väljavenitamine- ja pigistamine; esemete gruppide voolimine; inimese ja loomade voolimine

Kleepimistöö ja meisterdamine:

- Mitmest osast koosnevate esemete liimimine, paberist väikeste tükikeste rebimine mingil kindlal eesmärgil, paberi lõikamine sirgjoont pidi ja ümaralt
- Meisterdamine looduslikust materjalist, detaile plastiliiniga ühendades, markeritega kaunistades;

Maalimine:

- Pintsli trükk
- Piklike, kandiliste ja ümarvormide kujutamine
- Kahe erineva jämedusega pintsli kasutamine töös vastavalt vajadusele
- Väiksemate esemete värvimine püüdes kontuurist kinni pidada
- Värvide hall, roosa, helepunane, helesinine, heleroheline ja tumepunane, tumesinine, tumeroheline tundmine ning kasutamine
- Lihtsate tegevuste, inimeste, olevuste kujutamine erinevas suuruses ja asukohas

Kunsti vaatlemine:

- Lapse omaalgatuslikult raamatuillustratsioonide ja kunstitööde vaatlemine;
- Esitab piltide kohta küsimusi;
- Laps jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud;
- Heasoovlikkus kaaslaste töödesse.

## **5-6 aastaste laste kunstitegevus**

Voolimine:

- Sarnasuse taotlemine reaalseste esemetega; - voolimisel iseloomulike tunnuste edasiandmine (loomad, linnud, inimesed jm.)
- Voolimismaterjali erisuurusteks osadeks jaotamine
- Pinna kaunistamine voolimisvulgaga
- Sügavama õõnsusega õõnesvormide voolimine ja detailide lisamine

Kleepimistöö ja meisterdamine:

- Paberist väikeste tükikeste, ribade ja ümarvormide rebimine
- Paberi lõikamine sirgjoont mööda ja servi ümardades

- Kontuuri järgi lõikamine
- Sümmeetriliste vormide lõikamine kokkuvolditud paberist
- Geomeetriliste kujundite kasutamine aplikatsiooniks
- Loodusliku materjali, plastiliini, erinevate suurustega karpide kasutamine
- Lihtsamate voltimisvõtete kasutamine

Maalimine ja joonistamine:

- Inimese kujutamine otse ja külgsvaates; loomade joonistamine, süžeelised pildid;
- Kompositsiooni alused
- Aluspõhja eelnev värvimine
- Vajaliku värvitooni segamine (hall, roosa, helesinine, lilla)
- Mustri lihtsamate elementide joonistamine
- Pintsli otsa ja külje kasutamine; värvipliatsiga ja – kriitidega viirutamine
- Iseseisvalt kunstivahendite valimine ja töötamine ning töökoha koristamine

Kunsti vaatlemine:

- Lapse omaalgatuslikult raamatuillustratsioonide ja kunstitööde vaatlemine;
- Piltide kohta küsimuste esitamine;
- Laps jutustab, mida ta on oma töödes kujutanud;
- Heasoovlikkus kaaslaste töödesse.

## **6 – 7 aastaste laste kunstitegevus**

Voolimine:

- Voolimine natuuri järgi, andes edasi iseloomulikke tunnuseid (marjad, aedviljad, seened jne)
- Kodu- ja metsloomade iseloomulike tunnuste voolimine
- Savitüki jagamine vajaliku arvu ja suurusega osadeks
- 2 – 3 esemelises kompositsioonis suuruste proportsioonide edasiandmine

Kleepimistöö ja meisterdamine:

- Kinnistada eelmistes rühmades saadud oskuseid rebimises, käärade kasutamises, kompositsioonis.
- Lõikamine nii silma kui kontuuri järgi
- Erinevate materjalide ja tehnikate koos kasutamine (kollaažid)
- Esemete kontuuri ja värvuse edasiandmine oma töös iseseisvalt, ilma näidist kasutamata

- Meisterdamine erinevast materjalist (looduslik, jäätmed, tekstiil)
- Mitme eri osa ühendamine (karpide kokku liimimine, avade lõikamine)
- Paberi pooleks, kolmeks ja neljaks osaks voltimine, ruudu keskkoha leidmine
- Punumine, nõõbi õmblemine, keti heegeldamine

Maalimine, joonistamine:

- Aastaaegade kujutamine
- Inimesed- nii täiskasvanud kui lapsed erinevas riietuses ja keha-asendis
- Muinasjuttude tegelaste kujutamine kirjelduse järgi
- Objekti individuaalsete tunnuste eristamine vaatlusel ja kujutamise
- Algteadmised perspektiivist – lähedal olevad esemed on suuremad, kaugemal väiksemad
- Tutvumine nimetustega värvitoonidega (telliskivipunane, samblaroheline, sinepikollane, sirelililla)
- Eesti rahvariiete värvid ja mustrid
- Pintsli otsaga mitmes suunas peente joonte tõmbamine

Kunsti vaatlemine:

- Teoste ja ümbruses leiduvate objektide märkamise, vaatlemise ja detailide kirjeldamise, meeolelu tajumise;
- Kunstiteose juurde loo jutustamine või fantaseerimine (mis juhtus enne, mis juhtub pärast);
- Raamatuillustratsioonide, fotode ja kunstiteoste kasutamine oma töö lähtealusena, laps loob oma vaba ja isikupärase variandi.

### **Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldamine**

Kujutavate tegevuste ülesandeks on koolieelikute taju, fantaasia, ruumilise kujutluste ja mootorika arendamine. Oluline on omandada õiged töövõtted, korraharjumused, õppida tundma ja võimaldada kasutada erinevaid töövahendeid ja tehnikaid, pakkuda rõõmu, rahulolu ja eduelamusi. Teemasse sisse elamiseks kasutatakse mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne. Ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks tema isikupärane väljendusviis. Laps vaatab ja analüüsib oma tööd. Kunsti valdkonna läbiviimine toimib kõikides keskustes, kaasa arvatud õues, kasutades võimalikult looduslähedast materjali.

### **Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps:**

- Leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- Väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- Kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- Kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- Keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- Loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

## **LIIKUMINE**

### **Õppe – ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:**

- Tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- Suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- Tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- Mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- Järgib esmaseid hügieeni – ja ohutusnõudeid.

### **Valdkonna sisu:**

- Liikumisalased üldteadmised;
- Põhiliikumised;
- Liikumismängud;
- Erinevad spordialad;
- Tants ja rütmika.

### **Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine ja korraldamine:**

Liikumise eesmärgiks on tugevdada lapse füüsilist ja vaimset tervist, võimaldada luua hea meeleolu, omandada teadmisi- oskusi liikumisest ja liikumisohutusest. Õppekavas jaotuvad harjutused rivi- ja korraharjutused, üldarendavad ja põhiharjutused.

Kõigis vanuserühmades toimub kehaline kasvatus 2 korda nädalas, millest üks toimub klaveri saatel. Hea ilma korral toimub võimlemine õues.

Igas tunnis on liikumismäng, tund viiakse läbi mängulises vormis.

Harjutused peavad olema eakohased, mitteülejätkäivad.

1. Elementaarsete rühi, rivi – ja korraharjutuste läbiviimine.
2. Erinevate liikumisvahendite (pallid, hernekotid, võimlemiskepid, rõngad, linnid, hüppenöörid jne.) õige ja ohutu kasutamine harjutuste sooritamisel.
3. Erinevad harjutuste kompleksid ja liikumismängud ruumis orienteerumisoskuse kujundamiseks.
4. Rütmilise liikumise erinevate viiside arendamine. Laste loov liikumine erinevate muusikarütmide ja tempo kiiruste saatel.
5. Lihtsama üldarendavate harjutuste terminoloogia kasutamine erinevate kehaasendite võtu puhul ja vastavalt sellele tegutsemine.
6. Põhiliikumise ja – liigutuste erivariantide ja kombinatsioonide harjutamine.
  - Kõndimine ja jooksmine
  - Hüppamine ja hüplemine
  - Roomamine ja ronimine
  - Veeretamine ja keerutamine
  - Viskamine ja püüdmine

Õppetegevus toimub regulaarselt vastavalt laste vanusele 2 korda nädalas, sõime rühmad 15 min., nooremad rühmad 20 – 25 min. ja vanemad rühmad 30 – 35 min. korraga.

### **1 – 2 aastased lapsed**

#### **Eesmärgid**

1. Liikuda iseseisvalt ja käest kinni hoides
2. Kõndida 10 – 15 cm. Kõrgusel tasakaalualusel
3. Kõndida trepist ülesse ja alla abiga
4. Astuda üle 8 – 10 cm. Piiratud pinna või nööri
5. Puggeda ja roomata 30 – 40 cm. Kõrguse tooli alt läbi.
6. Ronida kaldredelil 1 – 1,5 m. kõrgusele ja sealt alla.
7. Veeretada palli kaldpinnast alla.
8. Visata ühe käega väikest palli 50 – 70 cm. Kaugusele kasti.
9. Sooritada abiga allahüppeid.

10. Kiikuda kaarkiigel.

11. Veeretada ennast abiga matil.

#### Kõnniharjutused

- Kõnnib ringis käest kinni hoides
- Kõnnib abiga trepist üles ja alla.
- Püsib kõndides kindlalt rajal.
- Kõnnib pingil või tasakaalualusel, mis on põrandast 10 – 15 – cm. Kõrgusel.
- Astub üle 10 – 15 cm. Piiratud pinna juurdevõtu sammuga.

#### Jookseharjutused

- Jookseb otsesuunas
- Jookseb õpetaja järel

#### Hüplemine ja hüpped

- Hüppab täiskasvanu poolt abistades maha madalalt takistuselt

#### Visked ja püüded

- Viskab väikest palli ühe käega 50 – 70-cm. kaugusse kasti
- Veeretab suurt palli kaldpinnast alla.
- Peatab käega talle veeretatud palli

#### Roomamine ja ronimine

- Ronib ja roomab kõhuli ning käsipulki
- Ronib ja roomab toengpõlvituses nii horisontaal – kui kaldpinnal.
- Ronib kaldredelil 1 – 1,5 m. kõrgusele ja sealt alla
- Poeb ja roomab 30 – 40 cm. Kõrguse tooli alt läbi

#### Ripped, kiikumine ja veeremine

- Veereb – rullib end täiskasvanu abil matil
- Kiigub kaarkiigel paarilisega või kiigel abiga

### **2 – 3 aastased lapsed**

#### **Eesmärgid**

1. Kõnd vabalt õpetaja järgi
2. Osata leida endale paariline
3. Arendada signaali järgi liikuma hakkamist ja peatumisoskust

4. Joosta saali ühest servast teise, läbisegi, esemete vahel
5. Sulghüplemine paigal, hoota kaugushüpe; hüpe üle kahe joone 10 – 15 cm.
6. Roomata lookade, nööri, tooli alt läbi 50 – 70 cm.
7. Veeretada palli õpetajale ja tagasi 1,5 m. ja paarilisele
8. Visata märklauda väikseid palle vahemaa 1m. vaheldumisi mõlema käega
9. Püüda ja visata õpetaja poolt visatud suurt palli ( vahemaa 70 – 100m. )

#### Kõnniharjutused

- Liigub etteantud rütmis
- Oskab muuta vastavalt signaalile liikumissuunda
- Kõnnib teiste laste järel ja hoiab oma kohta
- Astub vahelduva sammuga üle takistuste
- Liigub nii päkkadel kui ka kandadel
- Kõnnib trepist ülesse ja alla juurdevõtusammuga
- Alustab liikumist ja oskab peatuda signaali järgi

#### Jooksuharjutused

- Jookseb täistallal suurel alal
- Pidurdab jooksuhoogu ise kukkumata
- Jookseb käsi plaksutades
- Suudab muuta jooksusuunda

#### Hüplemine, hüpped

- Hüppab kahel jalal mõlemast käest toetatuna
- Hüppab alla 10 – 20 cm. Kõrguselt
- Hüppab üle takistuste 5 cm.
- Sulghüplemine paigal ja kaugushüpe paigalt; hüpe üle kahe joone 10 – 15 cm.

#### Visked ja püüdmised

- Veeretab palli põrandal kindlas suunas
- Veeretab eeskuju järgi palli õpetajale ühe või kahe käega ( vahemaa 1,5 m. )

- Lööb jalaga paigalt suurt palli
- Viskab palli 70 cm. Kaugusel asuvasse kasti vaheldumisi mõlema käega
- Viskab ja püüab õpetaja poolt visatud suurt palli /70 – 100 cm.

#### Roomamine ja ronimine

- Roomab toengpõlvituses ja kõhuli esemete vahel
- Roomab takistuste alt läbi nii toengpõlvituses kui kõhuli ( kõrgus 20 – 50 cm. )
- Ronib madalaid vertikaalpindu ülesse ja alla
- Ronib üle takistuste

#### Ripped, kiikumine, veeremine

- Ripub hetke vältel redelil
- Kiigub kiigel istudes ( ei tee veel hoogu )
- Veeretab end iseseisvalt matil

### **3 – 4 aastased lapsed**

#### **Eesmärgid**

1. Arendada oskust kuulata korraldusi ja täita käskluseid
2. Õpetada õigesti sooritama harjutusi ja põhiliikumisi
3. Osata sooritada harjutusi ühises tempos
4. Kujundada õiget rütmi ja arendada osavust

#### Kõnniharjutused

- Pihkseongus ringi moodustamine
- Kõnd kolonnis ühekaupa, säilitades õiget kaugust
- Läbisegi kõnnilt ringi moodustamine
- Siksak kõnd esemete vahel
- Kõnd päkkadel ja kandadel
- Kõnd kaasa plaksutamise

#### Jooksuharjutused

- Jooks ringjoonel
- Jooks läbisegi

- Jooks püüdja eest ära ja põgenejat püüdes
- Jooks orientiiride järgi
- Käpili jooks
- Siksakjooks esemete vahel
- Puhkusetajooks 50 – 60 sek.

#### Hüplemisharjutused

- Hüpelda paigal kahel jalal
- Hüpeldes edasi liikuda
- Hüpelda üle tähise
- Sügavushüpped 25 – 30 cm.
- Ülesse hüpates esemete puudutamine
- Hüplemine märgilt märgile

#### Viskeharjutused

- Vise üle nööri 1,5m.
- Visata pall maha ja püüda
- Visata pall ülesse ja püüda
- Vise märklaua pihta
- Vise paarilisele ja püüda

#### Ronimisharjutused

- Roomamine toengpõlvituses
- Käpuli kõnd
- Käpili kõnd horisontaalsel redelil
- Ronimine varbseinal jala viimisega kõrvale juurde
- Toengpõlvituses ronimine võimlemispingil
- Roomamine kõhuli
- Veeremine matil

#### Tasakaaluharjutused

- Kõnd võimlemispingil

- Kõnd joonel, nööri, liistul – käte erinevate asenditega

## **Õpitulemus**

Laps aktiivselt osaleb liikumistegevuse

Oskab kuulata õpetaja korraldusi ja täita käskluseid

Oskab õigesti sooritada üldarendavaid harjutusi ja põhiliikumisi

Oskab sooritada harjutusi ühises tempos, jälgides õpetajat ja kaaslast

## **4 – 5 aastased lapsed**

### **Eesmärgid**

1. Arendada kiirust ja liigutuste koordineerimist
2. Õpetada lapsi hindama liigutuste täpsust
3. Kujundada oskust orienteeruda ruumis

### Kõnniharjutused

- Rivistumine
- Läbisegi kõnnilt kolonni moodustamine
- Kõnd poolkääras ja siksak kõnd esemete vahel
- Kõnd päkkadel ja kandadel, esemete vahel
- Kõnd edasi – tagasi suuna muutmisega ja kükkkõnd

### Jooksuharjutused

- Takistusjooks 20 – 30 cm.
- Kiirendus jooks (ca 10 min.) 2 – 3 korda
- Jooks seisakutega ja suuna muutmisega
- Põlvetooste ja sääretõstejooks

### Hüplemisharjutused

- Sulghüplemine paigal ja liikumisega
- Sulghüplemine pööretega
- Sülghüplemine rõngast rõngasse ja galopp hüpe
- Hüplemine ühel jalal

- Kaugushüpe
- Sügavushüpped (30 – 40 cm.)

#### Viskeharjutused

- Visata pall maha ja püüda, visata pall ülesse ja püüda, visata pall vastu seinu ja püüda
- Palli pörgatamine kahe käega
- Palli visked paarilisele ja kaugvisked
- Palli söötmine parema ja vasaku käega

#### Ronimisharjutused

- Kõhuli roomamine põrandapinnal ja võimlemispingil
- Ronimine vahelduvate sammudega varbseinal
- Selili roomamine võimlemispingil

#### Tasakaaluharjutused

- Seis ühel jalal käte erinevate asenditega
- Kõnd kummulikeeratud võimlemispingil
- Jooks võimlemispingil
- Kõnd köiel juurdevõtusammuga
- Jooks signaali järgi peatumisega ühel jalal, päkkadel, kandadel

### **Õpitulemus**

Laps oskab sooritada harjutusi sõnalise seletuse järgi

Oskab jälgida ja hinnata oma liigutuste täpsust ja harjutuste sooritamise kvaliteeti

Oskab orienteeruda ruumis ja mänguväljakul

Oskab olla kolonnis esimene

### **5 – 6 aastased lapsed**

#### **Eesmärgid**

1. Arendada kiirust ja vastupidavust
2. Kujundada soovi osaleda võistlusmängudes
3. Ergutada lapsi huvi tundma oma sportlike saavutuste vastu

#### Kõnniharjutused

- Joonduda viirus varvaste ja joone järgi

- Kõnd jalatõstega ette ja kõrvale
- Kõnd põia sirutusega, kurekõnd, kõnd ristsammudega
- Kõnd suletud silmadega edasi ja tagasi

#### Jooksuharjutused

- Põlvetõste – sääretõstejooks vahelduvalt
- Jooks üle takistuste (25 – 30 cm.)
- Kiirjooks 3 – 4 korda 10 m.
- Jooks jalatõstetega ette ja selg ees
- Signaali järgi suuna muutusega jooks
- Teatejooks

#### Hüplemisharjutused

- Harkihüplemine paigal ja edasi liikumisel
- Hüplemine külg ees üle nõõri
- Paigalt - ja hoojooksult kaugushüpe
- Kükist hüpped ülesse
- Hüpitsaga hüplemine

#### Viskeharjutused

- Palli põrgatamine parema ja vasaku käega
- Palli vise vastu seina pörkega ja pörketa maast
- Palli viskamine ja püüdmine paarides, nii rinnalt kui pörkesöödult
- Märkivisked

#### Ronimisharjutused

- Ronimine varbseinal vahelduva sammuga ja ripped
- „Hülge“ roomamine

#### Tasakaaluharjutused

- Kõnd joonel liivakott peapeal
- Kõnniharjutused kummulikeeratud võimlemispingil

### **Õpitulemus**

Laps osaleb aktiivselt ja rõõmsalt liikumistegevuses  
Oskab orienteeruda ruumis ja mänguväljakul  
Oskab kuulata, jälgida ja täita korraldusi  
Sooritab ja mõtleb välja üldarendavaid harjutusi iseseisvalt

## **6 – 7 aastased lapsed**

### **Eesmärgid**

1. Arendada lastes head rühti nii istudes kui seistes
2. Õpetada kasutama kogu ruumi
3. Täita mängureegleid

### Kõnniharjutused

- Kõnd diagonaalis
- Kõnnilt kolonni moodustamine
- Kõnd üle takistuste 30 – 35 cm.

### Jooksuharjutused

- Siksakjooks suuna muutustega
- Jooks sirgete jalgadega
- Teatejooks

### Hüplemisharjutused

- Käärihüplemine
- Kaugushüpe paigalt ja hoojooksult
- Sügavushüpped
- Pallikool
- Hüpitsa hüpped

### Viskeharjutused

- Täpsusvisked 1,5 – 2 m. kauguselt korvirõngasse

### Ronimisharjutused

- Roomamine toenglamangus ja „hülge roomamine „
- Ronimine varbseinal

- Harjutused matil, kukerpall ette, turiseis

#### Tasakaaluharjutused

- Eelnevalt õpitu kinnistamine

#### **Õpitulemus**

Laps osaleb aktiivselt liikumistegevuses

Oskab orienteeruda ruumis ja looduses

Teab põhilisi lähteasendeid ja oskab neid kasutada erinevatel vahenditel

Oskab julgelt sooritada erinevaid harjutusi matil, ronida, roomata

Aktiivselt osaleb teatevõistlustel ja tunneb reegleid

Oskab ajastada hoonööri liikumist ja hüpata hüpitsaga

#### **Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6 – 7 aastane laps:**

- Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel;
- Sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;
- Liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- Mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- Nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

#### **MUUSIKA**

**Eelkoolieas on muusikaõpetuse õppe – ja kasvatustegevuse eesmärgid, et laps:**

tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;  
suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;  
suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pilimängu kaudu;  
suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

### **Muusikaõpetuse sisu on:**

1. laulmine
2. muusika kuulamine (muusika kuulamine kui iseseisev õppetegevus, mille eesmärk on õppida tundma muusikateost; muusika kuulamine kui kaasnev õppetegevus mille vältel antakse erinevate tegevusliikiidega edasi muusikaliste väljendusvahendite kaudu tajutud muusikameeleolu)
3. rütmiline liikumine (rütmiharjutused, laulu- ja ringmängud, muusikalised mängud, tantsud)
4. pillimäng (rütm- ja meloodiapillidel)

### **Õppe ja kasvatustegevuse põhimõtted kavandamisel ja korraldamisel:**

1. on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
2. kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalisi – loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis – sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
3. arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
4. kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pudulike sündmuste puhul;
5. seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalisi – rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
6. muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

Muusikatunnid toimuvad igas vanusrühmas 2 korda nädalas lasteaia saalis. Kõnepuuetega lastele lisaks 1 rütmika nädalas. Vastavalt aastaplaanile toimuvad lastepeod. Neist isadepäev, jõulupidu, emadpäev ja lõpupidu koos vanematega. Igas rühmas on enne pidu lastevanematele laulusõnad. Andekate lauljatega teeb muusikaõpetaja lisatööd ja annab soovitusi vanematele. Andekad lapsed esinevad lasteaia iga-aastasel solistidepäeval.

## **Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti:**

### **Kuni 3 aastane laps:**

- 1) tunneb huvi laulmise vastu.
- 2) püüab õpetajaga kaasa laulda, lauldes lihtsamaid silpe ja fraase (oi-oi, tip-tip, vaat-vaat, ssaja-saja jt)
- 3) oskab kuulata vaikust (paus);
- 4) tunneb rõõmu kuulatavast muusikapalast või laulust
- 5) mängib õpetaja ettenäitamisel liisusalmile või õpetaja laulule saateks kaasa kehapillil (plaksutab patsutab jt).
- 6) mängib muusika kuulamisele saateks rütmi maraka, kiisupalli või kellukesega.
- 7) sooritab õpetaja ettenäitamisel erinevaid lihtsamaid tantsuliigutusi (kükitamine, lehvitamine, üksinda keerutamine, lehvitamine, kallistamine).

### **3 – 4 aastane laps:**

- 1) laulab rühmaga ühtses tempos
- 2) Oskab sihilikult tekitada häält nii rääkimiseks (madalalt, keskmiselt ja kõrgelt) kui laulmiseks
- 3) kuulab lühikest, eakohast muusikapala või laulu (CD plaadilt või õpetaja esituses).
- 4) kasutab kuulatud laulu või muusikapala iseloomustamiseks lihtsamaid põhimõisteid.
- 5) mängib muusika kuulamise, laulu vaheosa või liikumise saateks rütmipille (kõlapulgad, kuljused).
- 6) alsutab ja lõpetab pillimängu koos teistega
- 7) liigub koos õpetajaga vastavalt muusika karakteri muutusele (karu-linnuke; päkapikk – jõuluvana jt).
- 8) mängib koos õpetaja ja rühmaga lihtsaid, eakohaseid laulumänge

### **4 – 5 aastane laps:**

- 1) laulab väljahingamisel loomuliku häälega
- 2) tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule.
- 3) tunneb ära mõningaid varem kuulatud loodus-, olme- ja rütmipillide hääli.
- 4) mängib õige pillihoiuga ja tunneb tämbri järgi ära õpitud rütmipille (kastanejetid, trumm, tamburiin)

5) tantsib õpetaja seatud eakohaste tantsuliigutustega tantsu.

6) mängib

"peeglimängu" tantsides vastavalt muusika meeleolule esialgu õpetaja ning hiljem rühmakaaslase järgi.

### **5 – 6 aastane laps:**

1) laulab ilmekalt, lähtudes laulu karakterist

2) esitab eakohaseid rahva- ja lastelaule rühmaga koos

3) oskab jagada muljeid kuulnud laulust või muusikapalast.

4) tunneb kuulmise järgi ära varem kuulatud muusikapala.

5) mängib rütmi- ja meloodiapillidel

lühikesi korduvaid rütmi- või meloodialõike.

6) mängib ja tunneb välimuse ja tämbri järgi ära õpitud rütmi- ja meloodiapillid (agogo, metallofon, kõlaplaadid).

7) mängib laulumänge (Võlur, Okasroosike, Kassid läksid kalale jt) liikudes loovalt vastavalt tegelaste karakterile

### **6 – 7 aastane laps:**

1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega

2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi

3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;

4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu

5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;

6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;

7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;

8) liigub vastavalt muusika meeleolule;

9) väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

## TÖÖ ERIVAJADUSEGA LASTEGA

- Erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.
- Lasteaias on avatud kaks tasandusrühma kõneravi vajavatele lastele, kuhu tulevad arenguks eritingimusi vajavad lapsed nõustamiskomisjoni suunamiskirja alusel üle kogu Tallinna linna.
- Tasandusrühma lastele võimaldatakse nende arengu toetamiseks logopeedilist abi, rütmikat, ravikehakultuuri ja massaaži.
- Tavarühmade lastele võimaldatakse vajadusel logopeedilist abi maja üldlogopeedi olemasolul.
- Tasandusrühmade laste arengu toetamine on meeskonnatöö. Tasandusrühma laste arengu toetamiseks on moodustatud tugimeeskonnad. Tugimeeskonna töö ülesanneteks on laste arengutaseme fikseerimine ja sellest lähtuvalt IAK koostamine, laste õppetöös edasijõudmise analüüsimine, IAK eesmärkide täitmise kontrollimine ja vajadusel uute eesmärkide püstitamine. Tugimeeskondadesse kuuluvad: õppealajuhataja, õpetajad, õpetaja abid, muusikaõpetaja, liikumisõpetaja, massöör ja logopeedid. Tugimeeskondade tööd juhib ja koordineerib õppealajuhataja. Tugimeeskonna koosolekud toimuvad kaks korda õppeaastas (septembris ja märtsis).
- Kõikidele tasandusrühmade lastele koostatakse lasteaia tugimeeskonna ja lastevanemate koostööna individuaalne arenduskava (IAK), kus märgitakse ära arendamist vajavad valdkonnad ja eesmärgid. IAK – d täidetakse jooksvalt. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.
- Koolikohustuse edasilükkamise korral ja tulenevalt lapse individuaalsetest iseärasustest koostatakse individuaalne arenduskava ka tavarühmade lastele lapsega tegelevate pedagoogide poolt.
- Kõikide erivajadustega laste vanematega viiakse vähemalt üks kord aastas läbi arenguvestlus, mille käigus analüüsitakse lapse individuaalse arenduskava sobivust ja rakendumist, edusamme ja toetust vajavaid aspekte lapse arengus ning lepitakse kokku, kuidas tehakse koostööd lapse arengu toetamisel.

- Lastevanemaid nõustatakse vajadusel laste erivajaduste või koolikohustuse täitmise edasilükkamise küsimustes pedagoogide või logopeedide poolt. Vajadusel hindab logopeed laste arengut ning vajadust pöörduda lapsevanemal õppenõustamiskeskusesse soovitude saamiseks
- Erivajadustega lastele suunatud õppe- ja arendustöö toimub individuaalselt või väikestes gruppides, arvestades iga erivajadusega lapse võimeid ja vajadusi. Heade tulemusteni jõudmiseks on oluline järjepidev harjutamine ja kordamine, uute oskuste viimine igapäevastesse toimingutesse ja mängudesse. Tähtsal kohal on õpitavate oskuste kinnistamisel koostöö lastevanematega.

## **LOGOPEEDILINE TÖÖ**

### **Logopeedi töö sisuks on:**

1. lapse kõne arengu taseme hindamine ja kõnepuute väljaselgitamine;
2. lapse kõne arendamine individuaal- ja/või rühmatundides;
3. teiseste (kõne) häirete ennetamine.

Tundide kestus on 15 – 35 minutit. Logopeedilist tööd viiakse läbi tulenevalt kõne- või keelehäire sügavusest ja töö etapist minimaalselt 2 korda nädalas. Alarühmadesse jaotamise aluseks on laste kõne ja/või vaimsete võimete tase ning vanus.

### **Kõne arendamiseks vajalikud tegevused ja nende eesmärgid:**

Häälkuseade:

- õpetada õigesti ja selgesti hääldama häälikuid;
- viia häälik kõnesse.

Psüühiliste protsesside arendamine:

- toetada kõne arengut (tähelepanu, mälu, taju)
- toetada lapse arendamiseks vajalike omaduste kujunemist.

Sõnavara laiendamine:

- tuttavate mõistete täpsustamine
- uute mõistete kujundamine
- eneseväljendusoskuse parandamine.

Morfoloogia:

- õpetada kasutama grammatiliselt õiget eesti keelt.

Süntaks:

- õpetada kasutama lauseliikmeid
- vajadusel korrigeerida sõnade järjekorda
- lause laiendamine.

Siduskõne:

- õpetada kuulama, jälgima ja mõistma etteloetavat teksti
- märkama ümbritseva elu nähtusi, tegevusi ja sündmusi ning ennast väljendama
- määrama sündmuste ajalist käiku.

Häälikuõpetus:

- foneemikuulmise kujundamine
- häälikuanalüüsi oskuse kujundamine.

Algõpetus:

- lugemisoskuse kujundamine
- kirjutamisoskuse kujundamine.

Logopeedilise töö läbiviimiseks kasutatakse logopeedilisi lotosid, õppemänge ja pildimaterjali; nukke ja teisi mänguasju dramatiseeringute ning didaktiliste mängude läbiviimiseks; eelkooliealistele lastele suunatud aabitsaid ja ilukirjanduslikke tekste ning liikuvaid aabitsaid.

## **Dokumentatsioon**

Lapse arengu hindamiseks ja kõnearendus tegevuste läbiviimiseks koostab logopeed:

1. kõneravi saavate laste nimekirjad koos kõnediagnoosiga;
2. nädala tööplaani, milles kajastub laste osavõtt tegevustest ja tegevuste sisu;
3. lapse IAK (täidetakse elektrooniliselt), mis annab ülevaate lapse arengu tasemest, arendamiseks püstitatud eesmärkidest ja eesmärkide täitmisest;
4. aastaaruanne tööandjale.

## **RÜTMIKA TASANDUSRÜHMADE LASTELE**

Rütmika toimub tasandusrühmade laste muusikategavustes.

Rütmilised ütlused ja teksti pulseering, liisusalmid, lühiriimid on lähtematerjal selge kõne ja artikulatsiooni kujunemisel. Sõnariime korratakse eeskujuliku diktsiooniga, täpse meetrumiga.

Kasutatakse rütmipille, plaksutamist, koputamist, patsutamist, trampimist jne.

Rütmilised kajamängud.

## **RAVIVÕIMLEMINE**

Ravivõimlemine toimub tasandusrühmade laste liikumisõpetuse tegevustes. Vajadusel pakutakse ravivõimlemist ka tavarühmade lastele.

Ravivõimlemise sisuks on:

- lüliammast stabiliseerivad ja kõhulihaseid tugevdavad harjutused;
- rombilihaseid ja abaluid lähendavad harjutused;
- nõgusselgsuse korrigeerimine;
- tasakaalu harjutused;
- lüliamba venitus- ja sirutusharjutused,
- küfoosi reguleerimine;
- hingamisharjutused;
- õige istumise ja seismise kujundamine;
- harjutused lampjalgsuse vastu;
- peenlihaste arendamine.

Harjutused viiakse läbi mänguliselt, erinevate vahenditega, liisusalvidega, sõnaliste mängudega, rütmipillidega jne.

## LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED

- Õpetajad jälgivad laste arengut, koguvad mitmekesist materjali lapse arengumappi, analüüsivad ja täidavad lapse arengutabelit ning kasutavad saadud informatsiooni tegevuste individualiseerimiseks ja arenguestluste läbiviimiseks lastevanematega.
- Arenguestluste läbiviimise sagedus:
  - Sõimerühmad ja esmakordselt lasteaeda tulnud lapsed 2 korda aastas – sügisel ja kevadel
  - 4 – 6 aastased lapsed üks kord aastas – hajutatult 2-4 arenguestlust kuus
  - 6 – 7 aastased lapsed 2 korda aastas (arengutabelite põhjal septembris-oktoobris ja koolivalmiduse kontrollküsimustiku põhjal veebruaris-märtsis).
- Arengutabeli lehe, mis vastab lapse vanusele, täidab esimesena lapsevanem enne arenguestlusele tulekut. Arengutabeli leht dateeritakse ja allkirjastatakse õpetaja ja lapsevanema poolt.
- Arengutabeli märkuste lahtrisse fikseeritakse eriti oluline lapse arengust ja koostöö kokkulepped.
- Veebruaris/märtsis toimub kooliminevate laste koolivalmiduse hindamine.

## **KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA**

- “Hea Alguse” programmis on oluline perede osalemine rühma töös.
- Suhtlemine lastevanematega toimub kirjalike teadete, vestluste, perekohtumiste, seminaride ja kodukülastuste vahendusel.
- Pereliikmed on oodatud rühma. Nad võivad teha ettepanekuid töö ümberkujundamiseks, välja pakkuda õpitavaid teemasid, käia lastega mängimas; pakkuda välja midagi, milles nad ise tugevad on.
- Pereliikmetelt saadud infot tuleb hoida ja avalikustada ainult asjatundjatele pere heaolu huvides.
- Lapsevanemad on oodatud rühma üritustele, väljasõitudele.

### **Lasteaia hoolekogu**

- Kõigi rühmade vanemad valivad õppeaasta algul hoolekogu koosseisu ühe esindaja. Lisaks kuulub hoolekogu koosseisu õpetajate ja kohaliku omavalitsuse esindaja. Oma töö korraldamiseks valib hoolekogu liikmete seast esimehe ja tema asetäitja.
- Hoolekogu koosolekud toimuvad neli korda aastas. Hoolekogu osaleb lasteaia arengukava väljatöötamises ning aitab seda ellu viia.
- Hoolekogu ülesanded on ära toodud koolieelsete lasteasutuste seaduses.

## "KIUSAMISEST VABA LASTEAED" PROJEKT

2010 oktoobris liitus meie lasteaias kaks rühma Taani metoodikal põhineva projektiga „Kiusamisest vaba lasteaed“. 2011 aasta kevadel lisandus projektiga veel kaks rühma. „Kiusamisest vaba lasteaed“ projektis osalevad 3-8 aastased lapsed, nende õpetajad, lapsevanemad ning lapsele olulised inimesed. Eestis on metoodika maaletoojaks ja projekti elluvijaks MTÜ Lastekaitse Liit.

Programmi üldeesmärgid on:

- ennetada ja vähendada kiusamist lasteasutustes
- luua kiusamisvaba keskkond reeglite, käitumismudelite ja hoiakute näol
- töötada välja uusi meetodeid ja vahendeid kiusamise ennetamiseks
- teha koostööd Tallinna Ülikooliga kiusamist käsitlevate teadusuuringute raames

Projekt toetub neljale põhiväärtusele:

- sallivus – aktsepteerida lasterühma mitmekesisust
- austus – suhtuda hoolivalt rühma kõigisse lastesse, erinevuste ja kommete austamine
- hoolivus – huvi, osavõtlikkus ja abivalmidus kõigi laste vastu
- julgus – jääda endale kindlaks, seada oma piirid, astuda välja nähes teisi lapsi piire rikkumas

Projekti sümboliks on SÕBER KARU (Buddybear), mis väljendab turvalisust, hellust ja sõprust. Iga projektis osaleja laps saab endale karu, mis on mõeldud kasutamiseks tegevustes. SÕBER KARU on osaleja lastekoosolekutel, kaitseb, lohutab ning on hea sõber ja lapse „hääletoru“, kui lapse ei julge ise rääkida.

5 nõuannet lapsevanemale:

- julgustage oma lapsi mängima rühma erinevate lastega
- ärge rääkige negatiivselt lasteasutuse teistest lastest või nende vanematest
- viige sisse seltskondlik sünnipäeva tähistamine
- julgustage oma last kaitsma sõpru, kes pole võimelised end ise kaitsma
- olge avatud ja positiivne, kui teised vanemad räägivad oma laste probleemidest

## ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Õppekava uuendatakse ja täiendatakse :

- lähtuvalt muudatustest riiklikus õppekavas
- vajadusest teha muudatusi lasteaia õppekasvatustöös
- lasteaia hoolekogu, õpetajate ja pidaja ettekirjutistest

Täiendatud õppekava täisversiooniga on võimalik tutvuda lasteaias.